

No Φ 092.22/4844

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση ΟΕΟΪ και λοιποί

Κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 28644/08)

Απόφαση

Στρασβούργο, 3 Ιουλίου 2012

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 44§2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν ορισμένες αλλαγές ως προς την μορφή.

No Φ 092.22/4844

Στην υπόθεση ΟΕΪΕ και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδρίασε σε Τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Nina Vajic, Πρόεδρο,

Peer Lorenzen,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Møse, Δικαστές,

Και με την σύμπραξη του Søren Nielsen, Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 12 Ιουνίου 2012,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 28644/08) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας την οποία κατέθεσαν δεκατέσσερις Τούρκοι υπήκοοι, τα ονόματα των οποίων αναφέρονται στο παράρτημα («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 29 Μαΐου 2008 με βάση το άρθρο 34 της Σύμβασης προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»). Η δεύτερη προσφεύγουσα πέθανε στις 19 Οκτωβρίου 2009. Η δίκη συνεχίζεται από τους κληρονόμους της ΟΕΪΕ και ΖΕΪΕ

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τους δικηγόρους Υ.Αλατά και L.Yüksel, Μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Άγκυρας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους πληρεξουσίου του Οργάνου της, τους κκ. Κ.Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Δ. Καλόγηρο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η τουρκική Κυβέρνηση, που άσκησε το

No Φ 092.22/4844

δικαίωμα παρέμβασης σύμφωνα με το άρθρο 36 §1 της Σύμβασης και 44 §1β) του Κανονισμού, εκπροσωπήθηκε από τον εκπρόσωπο της Τουρκίας στο Συμβούλιο της Ευρώπης, τον κο D.Batibay.

3. Στις 11 Μαΐου 2010, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 §3 της Σύμβασης, αποφασίστηκε επίσης ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες είναι Τούρκοι υπήκοοι και κατοικούν στην Άγκυρα.

5. Είναι οι διάδοχοι των χήρας του

μεταξύ άλλων προσώπων, οι κύριοι δύο οικοπέδων (που αναφέρονται σε διοικητικά έγγραφα με τα ονόματα «Μικρό Καβαλο» και «Μεγάλο Κάβαλο»), συνολικής έκτασης 3.316.408 τ.μ., που βρίσκονται γύρω από το χωρίο Γλυφάδα, στο νομό Ροδόπης.

6. Το 1952 και 1953, σύμφωνα με την σχετική νομοθεσία που προέβλεπε την διαδικασία απαλλοτρίωσης οικοπέδων για να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες των γεωργών και των κτηνοτρόφων, το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στην απαλλοτρίωση των προαναφερθέντων οικοπέδων υπέρ των γεωργών στους οποίους δόθηκαν για χρήση.

7. Με δύο προσφυγές που ασκήθηκαν στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης, στις 9 και 10 Αυγούστου 1968, οι προκάτοχοι των προσφευγόντων ζήτησαν, μεταξύ άλλων ατόμων, να αναγνωριστούν ως κύριοι των σχετικών οικοπέδων και δικαιούχοι της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης που καθορίστηκε εντωμεταξύ με τις αποφάσεις υπ' αρ. 52/1959 και 41/1962 του Εφετείου Θράκης.

8. Σύμφωνα με τις υπ'αρ. 9 και 10/1974 αποφάσεις, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης απέρριψε τις αιτήσεις των κυρίων των οποίων η περιουσία απαλλοτριώθηκε.

9. Στις 20 Μαρτίου 1974 αυτοί ασκήσαν έφεση.

No Φ 092.22/4844

10. Στις 24 Ιουνίου 1977, το Εφετείο Θράκης έκανε δεκτές τις εφέσεις των ενδιαφερομένων, ακύρωσε τις αποφάσεις υπ' αρ. 9 και 10/1974 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης, τους αναγνώρισε ως κυρίους των απαλλοτριωθέντων οικοπέδων και όρισε την αποζημίωση απαλλοτρίωσης συνολικά σε 26.208.826 μεταλλικές δραχμές. Η αποζημίωση αυτή κατανεμήθηκε μεταξύ αυτών αναλογικά κατά το ποσοστό ιδιοκτησίας τους (αποφάσεις υπ' αρ. 100 και 101/1977).

11. Στις 10 Οκτωβρίου 1977, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση.

12. Μετά από αναβολή της δικάσιμου για τις 6 Μαΐου 1981, η εκδίκαση της υπόθεσης αναβλήθηκε την ημερομηνία αυτή, χωρίς να οριστεί δικάσιμος (*sine die*). Στις 26 Απριλίου 1999, μετά από αίτηση των προσφευγόντων υπό τους αρ. 4-7 και 11-14, που δήλωσαν στον Άρειο Πάγο ότι επιθυμούν να συνεχίσουν την διαδικασία ως κληρονόμοι των αρχικών αναιρεσιόντων, οι οποίοι εντωμεταξύ πέθαναν, η δικάσιμος ορίστηκε για τις 20 Δεκεμβρίου 2000. Την ημερομηνία αυτή, ο Άρειος Πάγος κήρυξε απαράδεκτη την εκδίκαση της υπόθεσης. Την 1^η Απριλίου 2002, οι ενδιαφερόμενοι ζήτησαν μια νέα δικάσιμο. Αυτή έγινε στις 5 Μαΐου 2004.

13. Στις 9 Ιουνίου 2004, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσεως του Δημοσίου. Ειδικότερα, το Ανώτατο Δικαστήριο ανέφερε τα ονόματα των προσφευγόντων υπό τους αρ. 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13 και 14 λέγοντας ότι συνέχιζαν την διαδικασία ως κληρονόμοι των ατόμων που αναγνωρίστηκαν δικαιόχοι μέρους της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης που επιδικάστηκε με τις αποφάσεις υπ' αρ. 100 και 101/1977 του Εφετείου της Θράκης. Το Ανώτατο Πολιτικό Δικαστήριο αναφέρθηκε ως προς αυτό στα κληρονομητήρια που εκδόθηκαν από τα τουρκικά δικαστήρια και έκρινε επίσης ότι το Ελληνικό Δημόσιο δεν είχε προβάλει αντίρρηση ως προς το ζήτημα αυτό. Επίσης, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι η ένσταση που προέβαλε το Δημόσιο ως προς την παραγραφή των αξιώσεων των ενδιαφερομένων για να τους επιδικαστεί η αποζημίωση που ορίστηκε από τις αποφάσεις υπ' αρ. 100 και 101/1977 του Εφετείου Θράκης ήταν απαράδεκτη (αποφάσεις υπ' αρ. 890 και 911/2004).

14. Με Υπουργικές Αποφάσεις που δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 21 Δεκεμβρίου 2007, το Ελληνικό Δημόσιο εξέδωσε Ομολογιακά Δάνεια στο όνομα των δικαιούχων της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης, όπως ορίζονται στις αποφάσεις υπ' αρ. 100 και 101 του Εφετείου Θράκης, για το συνολικό ποσό των 4.850.903,865 μεταλλικών

No Φ 092.22/4844

δραχμών (περίπου 2.118.000 ευρώ) που αντιστοιχούν στα ποσά που ορίστηκαν ως αποζημίωση απαλλοτρίωσης από τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Εφετείου Θράκης. Σύμφωνα με την γνωμοδότηση υπ'αρ. 543/2005 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, τα ομολογιακά δάνεια εκδόθηκαν με προθεσμία την 24^η Οκτωβρίου 2008 και επιτόκιο 6% το οποίο θα οφείλεται από την ημερομηνία κατά την οποία το Δημόσιο οικειοποιήθηκε τα σχετικά οικόπεδα.

15. Εντωμεταξύ, ο εκπρόσωπος των προσφευγόντων είχε ζητήσει από την Τράπεζα της Ελλάδας την καταβολή των οφειλόμενων ποσών στους πελάτες του με την λήξη των ομολογιακών δανείων. Με τις επιστολές της με ημερομηνία 2 Αυγούστου 2008 και 22 Ιανουαρίου 2009 του ζήτησε, για όλους τους προσφεύγοντες, κληρονομητήρια, που να έχουν εκδοθεί από ελληνικό δικαστήριο προκειμένου να τους καταβάλει τα οφειλόμενα ποσά. Χωρίς να επικαλείται νόμιμη βάση, ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι τα κληρονομητήρια αυτά ήταν απαραίτητα για την ασφάλεια της συναλλαγής. Θεώρησε ότι τα κληρονομητήρια που εκδόθηκαν στους προσφεύγοντες από τουρκικά δικαστήρια και τα οποία μεταφράστηκαν στα ελληνικά από το Ελληνικό προξενείο στην Κωνσταντινούπολη, δεν εγγυούνταν επαρκώς ότι ήταν δικαιούχοι της οφειλόμενης αποζημίωσης, δεδομένης της σημασίας των ποσών που θα καταβάλλονταν.

16. Στις 30 Οκτωβρίου 2009, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στο Πρωτοδικείο Αθηνών, με αίτημα να αναγνωριστεί, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, το κληρονομικό τους δικαίωμα, όπως αυτό είχε αποδειχθεί από τα τουρκικά δικαστήρια. Από τον φάκελο προκύπτει ότι η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

17. Στις 11 Αυγούστου 2010, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών ζητώντας να αναγνωριστούν δικαιούχοι της οφειλόμενης αποζημίωσης. Οι προσφεύγοντες επικαλέστηκαν ότι παρότι διαβιβάστηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών στην Τράπεζα της Ελλάδος εντολές πληρωμών των οφειλόμενων ποσών, η Τράπεζα απαιτούσα, κατά τρόπο καταχρηστικό, από τους προσφεύγοντες να της προσκομίσουν κληρονομητήρια εκδοθέντα από τα ελληνικά δικαστήρια.

18. Στις 12 Απριλίου και 17 Οκτωβρίου 2011 καθώς και στις 2 και 3 Ιανουαρίου 2012, η Τράπεζα της Ελλάδος κατέβαλε στους προσφεύγοντες υπό τους αριθμούς 14, 1-10 και 12-13 αντίστοιχα, τα ποσά που οφειλόντουσαν ως αποζημίωση απαλλοτρίωσης. Στα αποδεικτικά

No Φ 092.22/4844

πληρωμής αναφέρεται ότι η καταβολή των αποζημιώσεων απαλλοτρίωσης βασίστηκε σε γνωμοδότηση που εξέδωσε επί του θέματος το νομικό τμήμα της Τράπεζας σχετικά με την ιδιότητα των ενδιαφερομένων ως δικαιούχων των οφειλόμενων ποσών. Από τον φάκελο δεν προκύπτει ότι οι προσφεύγοντες εξέφρασαν επιφυλάξεις κατά την πληρωμή των αποζημιώσεων απαλλοτρίωσης.

19. Σύμφωνα με επιστολή με ημερομηνία 28 Φεβρουαρίου 2012 και την οποία απηύθυνε η Τράπεζα της Ελλάδος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, μετά την πληρωμή των οφειλόμενων ποσών, οι προσφεύγοντες παραιτήθηκαν από το αίτημά τους να αναγνωριστούν δικαιούχοι της οφειλόμενης αποζημίωσης, το οποίο κατατέθηκε στις 11 Αυγούστου 2010 ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

20. Σύμφωνα με το καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος, που έχει ισχύ νόμου, δυνάμει του Νομοθετικού Διατάγματος με ημερομηνία 10 Νοεμβρίου 1927 καθώς και τους Νόμους 3424/1927, 2609/1998 και 2832/2000, ο εν λόγω θεσμός είναι ο Θησαυροφύλακας του Δημοσίου και εποπτεύει μεταξύ άλλων, το δημοσιονομικό σύστημα και τα μέσα πληρωμής της χώρας όντας συγχρόνως υπό την εποπτεία της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας και αποτελώντας τμήμα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ'ΑΡ. 1 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

21. Στην προσφυγή τους, οι προσφεύγοντες υποστήριζαν ότι το ποσό που επιδικάστηκε ως αποζημίωση απαλλοτρίωσης δεν αντιστοιχούσε στην πραγματική αξία της ιδιοκτησίας τους. Παραπονούνταν επίσης, ότι δεν τους καταβλήθηκε εγκαίρως η αποζημίωση αυτή λόγω της καταχρηστικής συμπεριφοράς της Τράπεζας της Ελλάδος, που τους εξανάγκασε να προσφύγουν στα ελληνικά δικαστήρια για την έκδοση των κληρονομητηρίων. Επικαλούνταν το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 1, το οποίο είναι διατυπωμένο ως εξής:

No Φ 092.22/4844

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

22. Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι μέσω του δεύτερου σκέλους του 1ου άρθρου του Πρωτοκόλου υπ' αρ. 1, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τις απαιτήσεις, που κατ' αυτούς είναι αδικαιολόγητες, της Τράπεζας της Ελλάδος απέναντί τους για την εκτέλεση των ενταλμάτων πληρωμής του Υπουργείου οικονομικών και την μη συμμόρφωσή της κατά τον τρόπο αυτό στις αποφάσεις υπ' αρ. 890 και 911/2004 του Αρείου Πάγου. Θεωρεί ότι στον βαθμό που οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την μη εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων, το τμήμα αυτό της αιτίας της πρέπει να εξεταστεί συγχρόνως υπό το πρίσμα του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης, το οποίο είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, υπό δικαστηρίου, (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως(...)»

A. Ως προς το παραδεκτό

1. Θέσεις των διαδίκων

23. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη ως προς το πρόσωπο, λόγω του ότι δεν προκύπτει ότι οι προσφεύγοντες έχουν δικαίωμα να τους επιδικαστεί αποζημίωση ως νόμιμοι κληρονόμοι των ατόμων που αναγνωρίστηκαν δικαιούχοι αυτής σύμφωνα με τις αποφάσεις υπ' αρ. 100 και 101/1977 του Εφετείου Θράκης. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ειδικότερα ότι η συμμετοχή οκτώ εκ των προσφευγόντων στην διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου δεν αποδεικνύει το δικαίωμά τους να διαδεχθούν τους προκατόχους τους. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, οι προσφεύγοντες συμμετείχαν στην διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου μόνον με βάση την δήλωσή τους ότι ήταν οι κληρονόμοι των ατόμων που ορίστηκαν από το Εφετείο Θράκης ως δικαιούχοι της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης.

24. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι είναι όλοι άτομα που έχουν αναγνωριστεί ως δικαιούχοι αποζημίωσης απαλλοτρίωσης σύμφωνα με τις

No Φ 092.22/4844

υπ' αρ. 100 και 101/1977 αποφάσεις του Εφετείου Θράκης και αναφέρονται στις υπ' αρ. 890 και 911/2004 αποφάσεις του Αρείου Πάγου. Προσθέτουν ότι τα απαραίτητα έγγραφα από τα οποία προκύπτει ότι διαδέχθηκαν τους αρχικούς δικαιούχους υποβλήθηκαν στον Άρειο Πάγο.

25. Η Τουρκική Κυβέρνηση επιβεβαιώνει, ως παρεμβαίνουσα στην δίκη, τους ισχυρισμούς των προσφευγόντων ότι είναι κληρονόμοι των προκατόχων τους, και επομένως δικαιούχοι της εν λόγω αποζημίωσης απαλλοτρίωσης.

2. *Η κρίση του Δικαστηρίου*

26. Όσον αφορά την αιτίαση των προσφευγόντων σχετικά με το ποσό της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης που επιδικάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια, το Δικαστήριο κρίνει ότι με τις υπ' αρ. 890 και 911/2004 αποφάσεις του, που δημοσιεύθηκαν στις 9 Ιουνίου 2004, ο Άρειος Πάγος επικύρωσε οριστικά τις υπ' αρ. 100 και 101/1977 αποφάσεις του Εφετείου Θράκης που όρισε το ποσό της οφειλόμενης αποζημίωσης. Ωστόσο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η παρούσα προσφυγή ασκήθηκε στις 28 Μαΐου 2008, δηλαδή πάνω από 6 μήνες μετά την δημοσίευση των αποφάσεων υπ' αρ. 890 και 911/2004. Συνεπώς, το πρώτο μέρος της αιτίασης που αντλείται από το άρθρο αρ. 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου είναι εκπρόθεσμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§1 και 4 της Σύμβασης.

27. Όσον αφορά την αιτίαση που αφορά τις απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την πληρωμή της οφειλόμενης αποζημίωσης, το Δικαστήριο σημειώνει κατά πρώτο λόγο, ότι όπως προκύπτει από τις αποφάσεις υπ' αρ. 890 και 911/2004, μόνον οι προσφεύγοντες υπό τους αριθμούς 4-7 και 11-14 συμμετείχαν στην διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου ως κληρονόμοι των προκατόχων τους. Στον βαθμό που το Ανώτατο Δικαστήριο δεν αναγνώρισε ότι οι προσφεύγοντες υπό τους αριθμούς 1-3 και 8-10 διαδέχθηκαν τους προκατόχους τους και επομένως ήταν δικαιούχοι μέρους της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι είναι «θύματα» της επικαλούμενης παραβίασης. Επομένως, όσον αφορά τους προσφεύγοντες υπό τους αριθμούς 1-3 και 8-10, το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί λόγω αναρμοδιότητας στο πρόσωπο (*ratione personae*) σύμφωνα με την Σύμβαση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 αυτής.

No Φ 092.22/4844

28. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες υπό τους αριθμούς 4-7 και 11-14, το Δικαστήριο θεωρεί ότι με την ένσταση απαραδέκτου, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι παρά την συμμετοχή τους στην διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, αυτοί δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως κληρονόμοι των αρχικών δικαιούχων της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης προκειμένου να τους καταβληθούν εγκαίρως τα ποσά που τους οφείλονταν. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι το επιχείρημα αυτό της Κυβέρνησης συνδέεται με το δεύτερο σκέλος της αιτίασης των προσφευγόντων που προτάθηκε υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, δηλαδή ότι η Τράπεζα της Ελλάδος απαίτησε καταχρηστικά να της υποβληθούν κληρονομητήρια εκδοθέντα από τα ελληνικά δικαστήρια. Επομένως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αντίρρηση της Κυβέρνησης συνδέεται στενά με την ουσία της αιτίασης της σχετικής με την εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων και αποφασίζει να την εκδικάσει με την ουσία της υπόθεσης.

29. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι όσον αφορά τους προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-14, η αιτίαση σχετικά με την άρνηση της Τράπεζας της Ελλάδος να συμμορφωθεί εγκαίρως με τις υπ' αρ. 890 και 911/2004 του Αρείου Πάγου δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 (α) της Σύμβασης. Επίσης, κρίνει ότι το μέρος αυτό της προσφυγής δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθεί δεκτό.

B. Ως προς την ουσία

1. Θέσεις των διαδίκων

30. Η Κυβέρνηση επαναλαμβάνει το επιχείρημά της, ότι δηλαδή οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν στην Τράπεζα της Ελλάδος ότι ήταν κληρονόμοι των ατόμων που αναφερόντουσαν στις υπ' αρ. 100 και 101/1977 του Εφετείου της Θράκης ως δικαιούχοι της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης. Επομένως, ήταν εύλογο και θεμιτό να απαιτεί κληρονομητήρια εκδοθέντα από τα ελληνικά δικαστήρια. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι αυτή η απαίτηση, διαδικαστικής φύσης, δεν ήταν δυσανάλογη με τον σκοπό της διασφάλισης της πληρωμής από την Τράπεζα της Ελλάδος για τα ποσά που οφειλόντουσαν στους δικαιούχους αυτής. Η Κυβέρνηση θεωρεί επίσης ότι αν οι προσφεύγοντες είχαν προσκομίσει στην Τράπεζα της Ελλάδος κληρονομητήρια, η πληρωμή των οφειλόμενων ποσών θα είχε γίνει χωρίς καθυστέρηση. Εν πάση περιπτώσει, η Κυβέρνηση παρατηρεί ότι στις πρόσθετες παρατηρήσεις της επί των πραγματικών περιστατικών, τις

No Φ 092.22/4844

οποίες έστειλε στο Δικαστήριο στις 29 Μαρτίου 2012, ότι μετά την κοινοποίηση της προσφυγής, η Τράπεζα της Ελλάδος πλήρωσε στους ενδιαφερομένους τα οφειλόμενα ποσά. Επομένως, δεν τίθεται κανένα θέμα ως προς την Σύμβαση.

31. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν τηρήθηκε η ορθή ισορροπία ανάμεσα στο δικαίωμα προστασίας της περιουσίας και το δημόσιο συμφέρον. Επαναλαμβάνουν ότι η απαίτηση της Τράπεζας της Ελλάδος για κληρονομητήρια εκδοθέντα από τα ελληνικά δικαστήρια ήταν προφανώς καταχρηστική και αποσκοπούσε στην καθυστέρηση της πληρωμής της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης. Τέλος, σημειώνουν ότι, παρά την καταβολή των οφειλόμενων ποσών εντός του 2011 και αρχή του 2012, το Δημόσιο δεν εκπλήρωσε πλήρως τις υποχρεώσεις του που προέρχονται από την απαλλοτρίωση των εν λόγω οικοπέδων. Πράγματι, τα ποσά που πληρώθηκαν δεν αντιστοιχούν στην πραγματική αξία των επίδικων ιδιοκτησιών.

32. Η παρεμβαίνουσα Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο το δεδικασμένο για τις δικαστικές αποφάσεις που προέρχονται από αλλοδαπό δικαστήριο μπορεί να αναγνωριστεί από ένα ελληνικό δικαστήριο, πράγμα που συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση. Προσθέτει ότι, μετά από μακρόχρονη διαδικασία για τον καθορισμό της οφειλόμενης αποζημίωσης, η άρνηση της Τράπεζας της Ελλάδος να αναγνωρίσει τους προσφεύγοντες ως δικαιούχους της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης επέφερε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης. Σύμφωνα με την τουρκική Κυβέρνηση, οι προσφεύγοντες τιμωρήθηκαν από τις ελληνικές αρχές: παρόλο που έγιναν κύριοι της αποζημίωσης νομότυπα με βάση τα κληρονομητήρια που εκδόθηκαν από ένα τουρκικό δικαστήριο, πράγμα που αναγνωρίστηκε από το Ανώτατο Εθνικό Δικαστήριο, δεν μπόρεσαν να πετύχουν την εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων του Αρείου Πάγου.

2. Η κρίση του Δικαστηρίου

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο που προστατεύεται από το άρθρο 6§1 της Σύμβασης θα ήταν ουτοπικό αν η εθνική έννομη τάξη ενός συμβαλλόμενου κράτους επέτρεπε μια οριστική και υποχρεωτική δικαστική απόφαση να μένει ανενεργή εις βάρος ενός διαδίκου. Η εκτέλεση μιας απόφασης, οποιασδήποτε δικαιοδοσίας, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της

No Φ 092.22/4844

«δίκης» υπό την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η πραγματική προστασία του πολίτη και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται την υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφώνεται σε μια οριστική και υποχρεωτική δικαστική απόφαση (βλ. μεταξύ άλλων, *Hornsby κατά Ελλάδας*, 19 Μαρτίου 1997, §40, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, *Ματθαίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, αρ. 17556/08, §23, 18 Φεβρουαρίου 2010). Επίσης, το Δικαστήριο έκρινε επανειλημμένως ότι οι αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων με τις οποίες το Κράτος καταδικάστηκε να καταβάλει στους ενδιαφερόμενους χρηματικά ποσά μπορεί να επιφέρουν παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (βλ. μεταξύ άλλων, *Bourdon κατά Ρωσίας*, αρ. 59498/00, §40, CEDH 2002-III, *Sousline κατά Ρωσίας*, αρ. 34938/04, §§ 23-24, 23 Οκτωβρίου 2008).

34. Στην υπό κρίση υπόθεση, με τις αποφάσεις του υπ' αρ. 890 και 911/2004, ο Άρειος Πάγος επικύρωσε τις υπ' αρ. 100 και 101/1977 του Εφετείου Θράκης ως προς την αποζημίωση που πρέπει να επιδικασθεί λόγω της απαλλοτρίωσης των επίδικων οικοπέδων. Επίσης, το Ανώτατο Πολιτικό Δικαστήριο ρητά αναγνώρισε ότι οι προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-14 μπορούσαν να συνεχίσουν την διαδικασία ως κληρονόμοι των δικαιούχων της αποζημίωσης σύμφωνα με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Εφετείου Θράκης. Για το λόγο αυτό, ο Άρειος Πάγος αναφέρθηκε ρητά στα κληρονομητήρια που εκδόθηκαν από τα Τουρκικά Δικαστήρια στους προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-14.

35. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο Άρειος Πάγος αποφάνθηκε οριστικά, για τους ανωτέρω οκτώ προσφεύγοντες για τα θέματα τα σχετικά τόσο με το ποσό που πρέπει να επιδικαστεί ως αποζημίωση όσο και για τα θέματα σχετικά με την ιδιότητα των δικαιούχων ορισμένου μέρους των επιδικασθέντων ποσών. Επομένως, μετά την λήξη, στις 24 Οκτωβρίου 2008, τα ομολογιακά δάνεια που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης, η Τράπεζα της Ελλάδος δεν είχε παρά να προβεί στην πληρωμή της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης χωρίς να εκφράζει υπερβολικές και αδικαιολόγητες απαιτήσεις. Το Δικαστήριο θεωρεί στο σημείο αυτό, ότι σύμφωνα με το Καταστατικό της εν λόγω Τράπεζας, επρόκειτο για ένα θεσμό ο οποίος απολάμβανε σαφώς δημόσια προνόμια. Συνεπώς, οι πράξεις ή παραλείψεις της καταλογίζονται στο Ελληνικό Δημόσιο, υπό την έννοια του άρθρου 34 της Σύμβασης (βλ. ανωτέρω παρ. 20).

No Φ 092.22/4844

36. Ωστόσο, η Τράπεζα αυτή, χωρίς να επικαλείται νόμιμη βάση, έκρινε σε πρώτη φάση ότι τα κληρονομητήρια, που χορηγήθηκαν στους προσφεύγοντες από τα τουρκικά δικαστήρια και μεταφράστηκαν στα ελληνικά από το Προξενείο της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη, δεν εγγυόντουσαν επαρκώς ότι οι προσφεύγοντες ήταν δικαιούχοι της οφειλόμενης αποζημίωσης. Με βάση το επιχείρημα αυτό, δεν κατέβαλε στους προσφεύγοντες αποζημίωση απαλλοτρίωσης. Στην συνέχεια, εντός του 2011 και αρχή του 2012, η Τράπεζα της Ελλάδος πλήρωσε τελικά τους προσφεύγοντες, αναφερόμενη στις γνωμοδοτήσεις του Νομικού της Τμήματος, τα ποσά που οφειλόντουσαν ως αποζημίωση απαλλοτρίωσης.

37. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, με την τελευταία αυτή πράξη, η Τράπεζα της Ελλάδος συμμορφώθηκε προς τις υπ' αρ. 890 και 911/2004 αποφάσεις του Αρείου Πάγου. Αυτό επιβεβαιώνεται εξάλλου από το ότι, όπως προκύπτει από τον φάκελο, οι προσφεύγοντες δεν εξέφρασαν επιφυλάξεις κατά την πληρωμή των οφειλόμενων ποσών και παραιτήθηκαν επίσης από το αίτημα να αναγνωριστούν δικαιούχοι της οφειλόμενης αποζημίωσης, που κατατέθηκε στις 11 Αυγούστου 2010 ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου.

Ωστόσο, ακόμα και αν υποθέσουμε ότι η διαδικασία για την πληρωμή των αποζημιώσεων απαλλοτρίωσης ήταν αρκετά περίπλοκη, αυτό δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους η Τράπεζα της Ελλάδος χρειάστηκε πάνω από δύο έτη και μισό στην περίπτωση του προσφεύγοντα υπ' αρ. 14 και περίπου τρία έτη στην περίπτωση των προσφευγόντων υπ' αρ. 4-7 και 11-13 για να προβεί στην πληρωμή των οφειλόμενων ποσών (βλ. *Chiliaïen κατά Ρωσίας*, αρ. 9647/02, §§32-36, 6 Οκτωβρίου 2005, και *Γεωργούλης και λοιποί κατά Ελλάδας*, αρ. 38752/04, §24, 21 Ιουνίου 2007). Κατά την γνώμη του Δικαστηρίου, η στάση της Τράπεζας της Ελλάδος, δείχνει, τουλάχιστον, τον ενδοιασμό της να προβεί στην έγκαιρη εκτέλεση των ανωτέρω δικαστικών αποφάσεων, από την στιγμή που αυτές είχα δεχθεί με σαφήνεια ότι οι προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-14, είχαν διαδεχθεί ως κληρονόμοι τους αρχικούς δικαιούχους της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης.

38. Τα στοιχεία αυτά αρκούν στο Δικαστήριο για να συμπεράνει ότι οι εθνικές αρχές απρέλειψαν να συμμορφωθούν εγκαίρως προς τις υπ' αρ. 890 και 911/2004 αποφάσεις του Αρείου Πάγου, στερώντας έτσι από το άρθρο 6§1 της Σύμβασης από κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα. Επίσης, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στο βαθμό που οι εν λόγω αποφάσεις του Αρείου Πάγου δημιούργησαν υπέρ των προσφευγόντων υπό τους αρ. 4-7 και 11-14,

No Φ 092.22/4844

μία απαίτηση επαρκώς τεκμηριωμένη για να είναι απαιτητή (βλ. *Ελληνικά Διωλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδα*, 9 Δεκεμβρίου 1994, §59, σειρά Α αρ. 301-B), η άρνηση της Τράπεζας της Ελλάδος να τους καταβάλει την αποζημίωση απαλλοτριώσης επέφερε επίσης παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου).

Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση απαραδέκτου *ratione personae* που προέβαλε η Κυβέρνηση και συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση στην υπό κρίση υπόθεση των άρθρων 6 §1 της Σύμβασης και 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

Π. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

39. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A. Ζημία

40. Οι προσφεύγοντες ζητούν συνολικά το ποσό των 29.674.333,50 € για την υλική ζημία που υπέστησαν λόγω του ότι το ποσό αποζημίωσης που επιδικάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια δεν αντιστοιχούσε στην στέρηση της εκμετάλλευσης των σχετικών ιδιοκτησιών για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ζητούν επίσης 100.000 € καθένας για την ηθική βλάβη που υπέστησαν.

41. Όσον αφορά το ποσό που ζητείται για την υλική ζημία, η Κυβέρνηση διαπιστώνει την έλλειψη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παραβίασης της Σύμβασης και της επικαλούμενης ζημίας. Επίσης, όσον αφορά την ηθική βλάβη, θεωρεί ότι τα αιτούμενα ποσά είναι υπερβολικά και ότι η διαπίστωση της παραβίασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

42. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι επιδικάζει ποσά ως δίκαιη ικανοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 41 όταν η αιτούμενη απώλεια οι ζημίες προκλήθηκαν από την διαπιστωθείσα παραβίαση, ενώ αντίθετα το κράτος δεν υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση για τις ζημίες για τις οποίες δεν ευθύνεται (*Perote Pellon κατά Ισπανίας*, αρ. 45238/99, §57, 25 Ιουλίου 2002). Το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι υπάρχει αιτιώδης συνάφεια ανάμεσα

No Φ 092.22/4844

στην διαπιστωθείσα παραβίαση και την επικαλούμενη υλική ζημιά και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Αντίθετα, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσεις, για την ηθική βλάβη, το ποσό των 4.800 € σε καθένα από τους προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-13 και 4.000 € στην προσφεύγουσα υπό τον αρ. 14, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί των ποσών αυτών.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

43. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 45.000 € για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και για αυτά ενώπιον του Δικαστηρίου, χωρίς να προσκομίζουν τιμολόγιο ή απόδειξη.

44. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αίτημα αυτό των προσφευγόντων δεν είναι δεόντως αιτιολογημένο και καλεί το Δικαστήριο να το απορρίψει.

45. Σύμφωνα με τη Νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων δεν μπορεί να πετύχει την πληρωμή των εξόδων και της δικαστικής του δαπάνης παρά στον βαθμό που αυτά έχουν αποδειχθεί πραγματικά, αναγκαία και το ύψος τους εύλογο (βλ. μεταξύ άλλων, *E.B. κατά Γαλλίας* [GC], αρ. 43546/02, §105, CEDH 2008-..., και *Micallef κατά Μάλτας* [GC], αρ. 17056/06, §115, CEDH 2009-...). Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις των προσφευγόντων για έξοδα και δικαστικά άρθρα δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα πιστοποιητικά. Επομένως, το αίτημα αυτό θα πρέπει να απορριφθεί.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

46. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Συνεκδικάζει επί της ουσίας την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με το απαράδεκτο της προσφυγής λόγω αναρμοδιότητας στο πρόσωπο των προσφευγόντων (ratione personae), λόγω έλλειψης αποδείξεων ότι οι προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-14 ήταν οι νόμιμοι κληρονόμοι των ατόμων που είχαν οριστεί ως δικαιούχοι της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης από το Εφετείο της Θράκης και την απορρίπτει.*

№ Φ 092.22/4844

2. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή σχετικά με την αιτίαση που αντλείται από την άρνηση της Τράπεζας να εκτελέσει τις υπ' αρ. 890 και 911/2004 αποφάσεις του Αρείου Πάγου όσον αφορά τους προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-14 και *απαράδεκτη για τα περαιτέρω*,

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 6 §1 της Σύμβασης και 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

4. *Αποφαίνεται*

α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει, για ηθική βλάβη, 4.800 € (τέσσερις χιλιάδες οχτακόσια ευρώ) σε καθένα από τους προσφεύγοντες υπό τους αρ. 4-7 και 11-13, και 4.000 € (τέσσερις χιλιάδες ευρώ) στην προσφεύγουσα υπό τον αρ. 14, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία που η απόφαση θα γίνει οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης,

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Ιουλίου 2012, σύμφωνα με το άρθρο 77 § §2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Nina Vajic
Πρόεδρος

№ Φ 092.22/4844

Κατάλογος των προσφευγόντων

ΘΕΟΪΑ Α

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα